

Kestävän vedenkäytön EDUWATER- kouluprojekti

on rajat ylittävää yhteistyötä

Pohjois-Karjalan ja Venäjän Karjalan alueelle keskittyvässä hankkeessa tavoitteena on lisätä yleistä tietoisuutta kestävästä vedenkäytöstä ja jätevedenhuollosta. Tarkoituksena on tavoittaa paikalliset lapsien välityksellä järjestämällä käytännön vedenhuolto-opetusta kouluihin ja esikouluihin.

TAPIO LINDHOLM, RAIMO HEIKKILÄ

---

okakuussa 2018 käynnistynyt kaksivuotinen *Kestävä vesien hyödyntäminen* eli EDUWATER-hanke kuuluu Suomen ja Venäjän välisiin Karelia CBC -kehityshankkeisiin. Suomen ympäristökeskuksesta hankkeesta vastaa johtava tutkija **Raimo Heikkilä** ja Petroskoissa vastaavana toimii ruotsalais-karjalalaisen liiketoiminta- ja tiedotuskeskus Svensk-Karelsk business- och informationscentrum:in (SKBIC) johtaja **Vera Meshko**. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat Karjalan tasavallan koulutuksen kehittämiskeskus, ArtDeco-yhtiö, Petroskoin vesihuolto-yhtiö ja Pietarin vesihuolto-yhtiön

OPETUS & OPPIMINEN

tiedotus- ja koulutuskeskus. Suomessa hankkeen suunnitteluvaiheessa on oltu yhteydessä Joensuun ja Kiteen kouluihin, ja jatkossa tarkoitus on myös edistää koulujen välistä yhteistyötä rajan yli.

Kestävä vesihuolto on keskeinen osa hyvinvointiamme. Mistä juomavesi on peräisin ja mitkä ovat sen kriteerit? Mitä tapahtuu jätevedelle? Kestävän vedenkäytön käytäntöihin olisi hyödyllistä tutustua jo esikouluissa. Jotta kestävästä tavoitasta tulisi tuttuja arkikäytäntöjä, opetusta olisi syytä jatkaa ylemmille luokille asti. Etenkin Petroskoissa valistuksen tarve on suuri, ja monet nykyiset tavat ovat ympäristölle ongelmallisia.

Vastaavia ongelmia on havaittu myös Pohjois-Karjalassa. Vaikka vedenkierto ja vesistöjen biologinen monimuotoisuus ovat osa koulujen biologian ja maantieteen oppitunteja, tarvetta on vahvistaa käytännön opetusta konkreettisilla esimerkeillä ja tiedoilla: miten käsitellä vettä omassa kotitaloudessa ja miten jätevedet vaikuttavat paikallisiin vesistöihin? EDUWATER-hankkeen tavoitteena on käynnistää tehokas vesihuoltojärjestelmän opetus aluksi Petroskoissa, Joensuussa ja Kiteellä. Myöhemmin tavoitteena on viedä hankkeessa kehitettyjä toimintamalleja koko Karjalaan ja muualle Suomeen, jatkossa mahdollisesti laajemmallekin.

Opetusta päiväkodeista alkaen

Hankkeen aikana luodaan perusta jatkuvalle vedenhuollon koulutukselle. Yhteistyökouluissa, -päiväkodeissa ja -esikouluissa käynnistetään kestävä vedenkäytön opetus, jota on tarkoitus jatkaa projektin jälkeenkin. Näiden opetustoimien odotetaan vaikuttavan sekä lasten että heidän perheidensä vedenkäyttötapoihin, lisäävän tietoisuutta ja edistävän kestäviä käytäntöjä viime kädessä koko paikallisväestössä. Samalla hankkeella luodaan perustaa muille kestävä vedenkäytön tiedotuskampanjoille.

Käytännön opetuksen tueksi Petroskoihin perustetaan myös erityinen vesikeskus, joka mahdollistaa vesihuolto-organisaatioiden ja veden käyttäjien kohtaamisen. Hankkeen tarkoituksena on luoda ja vahvistaa opettajien, vesihuoltoyhtiöiden sekä vesialan asiantuntijoiden yhteistyötä koulutuksessa ja tutkimuksessa ja pohjustaa samalla myös jatkoyhteistyötä.

Jotta hanke onnistuu, Suomen ympäristökeskukseen palkataan projektipäällikkö, jolta edellytetään vahvaa ympäristökasvatusosaamista.

Siten merkittävä osa hankkeen osaamishyödyistä jää Suomeen.

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat noin 460 000 euroa, josta Karelia CBC-ohjelman rahoitusosuus on lähes 403 000 euroa.

Rahoitusta rajanylittävään yhteistyöhön

EDUWATER on vain yksi Suomen ja Venäjän välillä sekä Pohjoiskalotin alueella toteutettavista rajat ylittävistä ENI CBC -yhteistyöohjelmista. Karelia ja Kaakkois-Suomi-Venäjä -ohjelmia toteutetaan Suomen ja Venäjän välillä, Kolarctic-ohjelmaan kuuluu alueita myös Ruotsista ja Norjasta. Ohjelma-alueet kattavat koko 1340 kilometrin pituisen rajan Suomen ja Venäjän välillä.

Tähän mennessä ohjelmien seurantakomiteat ovat hyväksyneet rahoitettavaksi yhteensä 66 kehittämishanketta, jonka lisäksi Karelia ENI CBC -ohjelmassa on hyväksytty 13 mikrohanketta. Ohjelmiin on valittu myös laajoja investointi- ja infrastruktuurihankkeita, joiden sisällön ja rahoituksen viimeistely on parhaillaan käynnissä yhteistyössä Euroopan komission kanssa. Muutama iso hanke on jo alkanut, esimerkiksi hanke Sortavalan vesihuollon kehittämiseksi. Ohjelmien yhteenlaskettu rahoitus on 178 miljoonaa euroa, joka sisältää osarahoituksen Euroopan unionilta, Venäjältä ja Suomesta sekä Kolarctic-ohjelmassa myös Ruotsista ja Norjasta. Hanketoiminta jatkuu vuoden 2022 loppuun asti.

Ohjelmat tukevat muun muassa toimintaa, jolla parannetaan alueiden saavutettavuutta, ympäristönsuojelua sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Turvallisuus ja sujuvan liikkumisen kehittäminen sekä rajanylityspaikoilla että vesistöalueilla ovat yhteistyöteemoja jokaisessa ohjelmassa. Teemojen mukaisia hankkeita toteutetaan kehittämällä ja edistämällä maiden ja alueiden välistä yhteistyötä kulttuurin, koulutuksen ja tutkimuksen aloilla.

Ohjelmien valmisteluvaihe, joka käynnistyi jo toukokuussa 2013, on ollut pitkä ja haasteellinen. Yhteistyöohjelmat jätettiin Venäjän pakotepolitiikan ulkopuolelle, mikä mahdollisti ohjelmien valmistelun jatkamisen. Se oli merkittävä päätös aluekehityksen ja kansallisten kehittämisstrategioiden näkökulmasta. ■

Kirjoittajat ovat Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijoita.